

ZPRÁVY Z MEZINÁRODNÍCH VĚDECKÝCH STYKŮ

PRAŽSKÁ KONFERENCE „PSYCHOLOGIE LIDSKÉHO UČENÍ“

Psychologický ústav ČSAV s výzkumnou skupinou státního plánu X-18-2 uspořádal ve dnech 15.—19. července 1969 v Praze konferenci s mezinárodní účastí „Psychologie lidského učení“. Organizačnímu výboru, v čele s profesorem V. Tardym, ředitelem Psychologického ústavu, profesorem J. Linhartem, předsedou programového a organizačního výboru, a dr. Z. Jelínkovou, vědeckou sekretářkou konference, se ve spolupráci s dalšími pracovníky Psychologického ústavu a presidia ČSAV podařilo zajistit první rozsáhlejší setkání československých psychologů s předními vědci z východních a západních zemí k tomuto tématu. Konference byla plodnou konfrontací názorů různých psychologických škol za účasti asi 100 účastníků (z toho přes polovinu ze zahraničí). Mezi účastníky konference byli přední světoví psychologové.

Konferenci zahájil ředitel Psychologického ústavu prof. dr. V. Tardy. Účastníky potěšila zdravice zasláná jedním z nejvýznamnějších žijících psychologů prof. J. Piagetem a prof. B. Inhelderovou. Prof. W. Metzger (Psychologisches Institut der Universität, Münster) a prof. K. H. Pribram (Stanford University, California) přednesli úvodní referáty. Prof. W. Metzger se ve svém referátě „Learning and Mental Development“ zabýval vztahem učení k mentálnímu vývoji, konfrontací kognitivní teorie učení s pojmem organického zrání. Rozlišoval čtyři základní oblasti učení: 1. učení jako změna kognitivní struktury, 2. učení jako zdokonalení volního řízení pohybů, 3. učení jako změna motivační, 4. učení jako změna v socializaci jedince. V těchto oblastech lze stěží očekávat shodné zákony. Prof. K. H. Pribram se ve své přednášce zabýval analýzou mozku jako nástroje lidského učení. Rozlišoval různé úrovně učení v závislosti na rozdílných mozkových mechanismech — konfigurační učení (souvisí s imprinting jakožto specifickou formou percepčního učení), diskriminační učení (liší se od konfiguračního délkou svého trvání), učení transferem, učení dovednostem, jazykové učení. V pojetí Pribramově je chování řízeno podle modelu servo-mechanismů, jež umožňují výběr a ověření výkonu ve vztahu k plánu na základě zpětné vazby. Lze vyslovit hypotézu, že mozek je především kódovací ústrojí, zvláště rozvinuté u člověka. Učení není pouhé pamětní uchování asociací, nýbrž kódování a učení se kódům.

Prof. J. Linhart seznámil účastníky na společném zahajovacím zasedání v referátu „Kognitivní a motivační faktory v lidském učení“ s experimentální prací oddělení psychologie učení v Psychologickém ústavu ČSAV v Praze. Autor podal přehled původních výzkumů, jež se týkaly a) explorační aktivity a učení, b) úlohy anticipace v učení, c) řešení problému a pojmového učení. V prvním okruhu výzkumů se autor zabýval hlavně vlivem posilování při hře na motivaci subjektu. Výzkum potvrdil, že při učení vzniká nová sekundární motivace. Při výzkumu úlohy anticipace v učení bylo provedeno srovnání prosté motorické reakce, ovlivňované různým stupněm zpětné informace o výkonu, s reakcí anticipační. V třetím okruhu experimentálního výzkumu při řešení problému šlo o změny v kognitivních strukturách. Byly studovány různé typy problémových situací s izomorfní strukturou při sukcesivní a simultánní prezentaci. Ukázalo se, že vyššího výkonu bylo dosaženo při prezentaci simultánní.

Po společném zahájení se konala sezení v 5 sekcích, zaměřených k závažným psychologickým tématům. O problematice učení se jednalo v širokém spektru od fyziologických mechanismů změn na úrovni energeticko-aktivačních k symbolickým jazykovým, kognitivním a regulačním procesům.

Referáty v sekci „Paměť a učení“, vedené českým předsedou dr. Dostálkem, se týkaly fyziologických mechanismů učení a paměti. V celodenní sekci „Aktivace a motivace v učení“, řízené prof. D. E. Berlynem (Kanada), se referující soustředili na analýzu vzájemných vztahů motivace a učení, otázky nejistoty, zvědavosti, incentív aj. Druhá celodenní sekce „Symbolické, jazykové procesy a učení“ za předsednictví prof. M. L. Lane (USA) a prof. T. Slama-Cazacu (Rumunsko) se zabývala hlavně problematikou jazykových struktur a jejich sémantických obsahů. Kognitivním procesům a řešení problému se věnovala sekce vedená prof. P. C. Wasonem (Anglie). Předsedou sekce „Teoretické problémy učení, modely učení, teorie systémů“ byl prof. W. K. Estes (USA), jehož úvodní přednáška se týkala celé řady základních pojmů teorie učení. Na závěrečném zasedání prof. K. H. Pribram zdařile shrnul jednání konference a jednotliví předsedové podali za své sekce shrnutí diskuse.

Konference se zúčastnil prof. H. Alpert jako pozorovatel mezinárodní organizace UNESCO, který v závěrečném hodnocení kladně ocenil snahu hledat jednotný jazyk v pojmové rozrůzněnosti a zdůraznil závažnost vztahu teoretických a experimentálních výzkumů k potřebám společenské praxe.

Na závěr vyšel z řad účastníků návrh, aby se konference na toto základní psychologické téma konala opakovaně každý třetí rok, což dostatečně komentuje užitečnost a závažnost uskutečněné výměny informací.

Referáty předsedů sekcí i ostatních referujících účastníků jsou v tisku. Budou vydány v krátké době v dvousvazkovém sborníku anglicky se stručnými českými výtahy. Je možno si je objednat v Psychologickém ústavu ČSAV, Praha 1, Purkyňova 2.

J. LINHART, Z. JELINKOVÁ

II. MEDZINÁRODNÉ SYMPÓZIUM O IZOTIOKYANÁTOCH

Slovenská chemická spoločnosť a Chemicko-technologická fakulta SVŠT v Bratislave usporiadali v dňoch 25.—27. novembra 1969 II. medzinárodné sympóziu o izotiokyanátoch, ktoré sa konalo v Dome vedeckých pracovníkov v Smoleniciach. Účelom sympózia bolo zhrnúť poznatky o biogenéze a vlastnostiach glukozinolátov, prírodných a najmä syntetických izotiokyanátov, ako aj ich syntetických producentov. Zvláštny dôraz sa tiež kládol na objasnenie